

VERDIDEBATT

Debattredaktør Johannes Morken debatt@vl.no

Tenk om Jesus hadde valgt Maria Magdalena?

Det var interessant og spennende å lese artiklene om Jesu himmelfart i Vårt Land 13. mai. Forfatterne skriver som om de levde da det skjedde, som for eksempel: «Nasaret-mann forsvant i dag».

En av de best skrevne artiklene var den om Maria Magdalena. Den får først og fremst frem at disiplene ikke trodde på Maria Magdalena da hun kom og fortalte om Jesu oppstandelse. Forfatteren skriver: «Noen ganger var jeg redd Peter, sier hun. – Han var oppfarende og da han etter hvert skjønte at Jesus var levende, likte han ikke at Jesus først hadde vist seg for meg, en kvinne. Jeg snakket også med Jesus om det. «Herre», sa jeg – «du forstår alltid hva jeg mener, men hver gang jeg prøver å si noe farer Peter opp og irttesetter meg. Han truer meg, og jeg vil nesten si – han hater kvinner.»

Tenk om Jesus hadde valgt Maria Magdalena istedenfor Peter som den han ville bygge sin kirke på? Hva hadde Paulus sagt da om kvinnene? Og alle pavene i oldkirken?

Hvordan ville synet på kvinner da ha vært i kirken frem til i dag? Kanskje slik Jesus så på kvinnene, han som hadde samtaler med dem, som lot dem vaske føttene hans, han som elsket sin mor og Maria Magdalena? Det hadde vært full likestilling mellom mann og kvinne fra første stund. Akk, hvilken situasjon!

Victor Hellern. idéhistoriker

Toppen på isfjellet

Vårt Land skriver på lederplass 21. mai om hvor fornuftig det var av den israelske statsminister Netanyahu å forkaste forslaget om segregering på bussene i Israel. Men hadde det ikke vært mer ærlig av statsministeren å la det gå gjennom? Ubehagelig som det ville vært, hadde det tydelig vist fram rasismen og herrefolkmentaliteten som Israel domineres av, i stedet for å late som den ikke finnes. Vårt Land bør ta til orde for å støtte palestinerne kamp mot okkupasjon og etnisk rensing, heller enn bare å ta halvhjertet avstand fra toppen av isfjellet. For det er det grunnleggende sett denne konflikten handler om. Hvis vi nordmenn skal stolt feire frigjøringsdagen og 17. mai, og snakke varmt om da vi ble frigjort fra tysk okkupasjon i 1945, så må vi også ta klart avstand fra andre lands okkupasjon og undertrykking. Hvis ikke blir feiringene i mai rent hykler.

Arild Borgen,
leder Rødt Hordaland

Åndelige kvinner og irreligiøse menn?

Kvinneblader bidrar til å normalisere religion, mens manneblader fremhever religion som noe rart for «de andre».

RELIGION I MEDIENE

ANN KRISTIN GRESAKER
Forsker og stipendiat ved KIFO Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning

Det viser en studie som sammenligner norske livsstilblader fra årene 1988, 1998 og 2008 i boka *Religionens tilbakekomst i offentligheten?*

Spørsmålet om hvilken rolle religion har i offentligheten, har den siste tiden vært tema for oppslag i mediene. Hvilken rolle har religion i norske medier? I boka *Religionens tilbakekomst i offentligheten?* undersøkes religionens plass og rolle i ulike deler av norsk offentlighet de siste 30 årene.

Vi har studert religionens synlighet i aviser og blader om livsstil. Om førstnevnte konkluderer medieprofessor Knut Lundby at

religion utgjør en perifer del av det totale avismaterialet. Samtidig har det blitt mer diskusjon om religion. Nå er det, kanskje ikke overraskende, islam som tildeles skurkerollen i avisene.

I blader er islam derimot lite omtalt. Ulikhetene henger nok sammen med aviser og bladers ulike formål og sjangerkriterier. Aviser forfølger nyhetskriterier som aktualitet og konflikt, blader orienterer seg mot det private og personlige med et informativt og underholdende preg. Enkelt sagt fremstilles religion som mer omdiskutert i aviser og som «feelgood» i blader.

Religion og kjønn. Det er flere eksempler på at religion tildeles en plass i populærkulturen. TV-programmet «Åndenes makt» der seerne blir vitne til såkalt åndelig husrensing, er et typisk eksempel. Et annet er kvinnebladens horoskopspalter, som ikke nødvendigvis oppfattes som «religiøse».

Likevel er slike spalter med på

Få nordmenn har tiltro til at stjernetegn har innflytelse på deres skjebne og personlighet.

Ann Kristin Gresaker

SI DIN MENING

verdidebatt.no/annkg

Diskuter framstilling av religion i mediene – i vårt nettforum.

å gi religion en synlighet i populærkulturen. Et fellestrekk ved disse eksemplene er at de især konsumeres av et kvinnelig publikum. Betyr det at medier rettet mot menn overser religion som tema? Studien av kvinne- og mannebladers religionsdekning tyder ikke på at manneblader er uinteressert i religion. Det som derimot skiller bladene, er hvilke religioner som omtales og måten de omtales på.

Kvinneblader dekker religion som en del av lesernes hverdagsliv og identitet. Manneblader fremstiller religion fra et perspektiv utenfra, der religion er rart og litt gøy og angår andre. Bladene ideer om kjønn og alder legger premisser for og spiller inn i hva som skrives om religion og hvordan det skrives.

Studien viser skifter i betoningen av religionstyper. Mens kvinnebladene tidligere frontet kristendom og alternativ religiøsitet via astrologi og overnaturlige fenomen, har kristendom den siste tiden mistet sin

REGLER KRONIKK OG DEBATT • Kronikk: Maks 6.000 tegn. Hovedinnlegg: Maks 3.500 tegn. Innlegg og replikk: Maks 2.000 tegn. Kort sagt: Maks 1.200 tegn NB: Alle mål inkluderer mellomrom • Vi foretrekker ditt innlegg på e-post. • Innlegg må signeres med fullt navn og presentasjon av forfatteren. Oppgi adresse og telefon. Legg gjerne ved bilde av deg selv til kronikk og hovedinnlegg. • Konvolutter må merkes med «debatt» • Redaksjonen forbeholder seg rett til å forkorte. • Innsendte manus blir ikke returnert. • Vårt Land betinger seg retten til å arkivere og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form i Vårt Lands eget arkiv eller andre databaser Vårt Land har avtale med. Stoffet kan også gjøres tilgjengelig på Vårt Lands nettsider. • Bidra gjerne i vårt debattforum på nettet, verdidebatt.no

ÅNDENES MAKT: – Det er flere eksempler på at religion tildeles en plass i populærkulturen. TV-programmet «Åndenes makt» er et typisk eksempel, skriver kronikkforfatteren. Bildet viser Tom Strømness, programleder for TVNorges seersuksess, avbildet i 2013. Foto: Erlend aas/NTB scanpix

plass og alternativreligiøsitet har beholdt sin. I mannebladene er «referansereligionen» kristendom, selv om det finnes unntak. I 1998 publiserte Vi Menn horoskop ukentlig, et tilsynelatende brudd på forventninger knyttet til mannebladet som sjanger.

Horoskop. Få nordmenn har tiltro til at stjerne tegn har innflytelse på deres skjebne og personlighet. Kvinner er imidlertid mer overbeviste enn menn. Dette gjenspeiler seg i blader. Horoskop er nærmest et obligatorisk element i kvinneblader og så å si fraværende i manneblader. Unntaket er altså Vi Menn i 1998.

Bladet Vi Menn poengterte riktignok for leserne at astrologi – eller spådommer, som de kalte det – tradisjonelt sett er kvinnes domene: «Kvinner har gjort det lenge, men nå bryter også menn sammen og tyr til spådommer når problemene tårner seg opp enten det er snakk om jobb eller kjærlighet». Vi Menns forsøk på å normalisere astrologi for menn innebar et søkelys på sex. I horoskopet konsentrerte innholdet seg om anledninger for sex. Astrologen ble presen-

tert som «sexy» og var avbildet halvnaken. Astrologi ble altså fremstilt i en form som ikke bryter radikalt med Vi Menns logikk.

Det er også forskjeller mellom kvinnebladene omtale av astrologi. Familiebladet Allers, rettet mot godt voksne kvinner, nøyde seg i 2008 ikke bare med horoskop. Her var astrologen også del av det rådgivende helsepanelet. Med det ble astrologen profesjonalisert, astrologi befestet som del av en helsediskurs og leserne fremstilt til å ta astrologi på alvor. Det Nye, bladet for unge kvinner, konsentrerte seg om horoskop-sjangeren med en kommersiell vinkling noe lik den i Vi Menn: Under (riktignok litt misvisende) tittelen «Sexoskopet» instruerte astrologen leserne i hvordan finne, velge og fange en mann for romantisk tosomhet.

Blader omformer og tilpasser med andre ord religion ut fra kjønnete forventninger og forestillinger om lesernes interesseområder, som helse, sex og kjærlighet.

Religionskomplekst. Vi lever i et religionskomplekst samfunn. Stadig flere nordmenn melder

at de ikke er troende. Samtidig spiller religion (fortsatt) en rolle i den norske offentligheten, men på en annen måte enn tidligere. Vi Menn er et eksempel på disse motstridende tendensene; irreligiøsitet eller et personlig sekulært ståsted innebærer ikke nødvendigvis at religion oppleves som irrelevant eller uinteressant i en større sammenheng. Kvinnebladene bidrar på sin side til å synliggjøre en religionsform, alternativreligiøsitet, som ellers ikke er så profilert i offentligheten. Avisene konstruerer islam som omstridt og utfordrende. Således følger mediene religionsmangfoldet i offentligheten, samtidig som mediene bidrar til dette økende mangfoldet.

Dagens blader. Som medie-feltet generelt, preges også bladbransjen av omveltninger som følge av økende digitalisering og publikumsfragmentering. Få leser blader daglig. Likevel har blader om livsstil fortsatt en relativt stor rekkevidde, især blant kvinner. En kikk i dagens blader vitner om at religion fortsatt spiller en rolle – enten det angår vårt hverdagsliv eller samfunnet vi lever i.

Hvorfor så redde?

KONFIRMASJON

LARS GILBERG

Journalist Vårt Land

Jeg inviterte i forrige uke til debatt om konfirmasjonsriten i Norge og stilte spørsmål ved to ting: Er 14-åringer modne nok til offentlig å velge livssyn? Og hvor heldig for de unges integritet er det at et slikt valg kombineres med voldsomme penge-gaver? («Unge på kne for Gud», Vårt Land 19. mai).

Debatt er det blitt, og det er fint. Det er rørende å se at Human-Etisk Forbund og Den norske kirke har gått sammen om å skrive leserinnlegg der de forsvare sine posisjoner og tradisjoner (Vårt Land 23.

mai). Der framstiller de seg som altruistiske jordmødre som hjelper ungdommene til å finne sin egen identitet. At 14-åringenes veivalg (ingen kan benekte at det er et veivalg om man skal konfirmeres her eller der, eller om man skal stå utenfor) kobles sammen med pengegaver, blir ikke kommentert av pressesjef Jens Brun-Pedersen i HEF og kommunikasjonsdirektør Ingeborg Dybvig i DnK. Mange med tilknytning til Den norske kirke har også brukt mye energi på å understreke at det som bekreftes i deres versjon av konfirmasjonen, er Guds løfter til de unge, og ikke omvendt.

Ikke borte. Flere skribenter på verdidebatt.no har påvist at bekjennelseelementet slett ikke er borte fra konfirmasjonen. På Dnks hjemmesider heter det: «Ved å delta i konfirmasjonstiden kan den unge erfare, reflektere rundt og bli styrket i troen og sin tilhørighet til kirken».

Høgskoledosent Birger Løvlie påpeker også at denne trosstyrkingen understrekes av budskapet i salmene som Norsk salmebok tilbyr for konfirmasjonstiden. Lagt i munnen på konfirmanten lyder det: «Døpt til Jesu Kristi død, født til liv tross synd og nød, deg, min skaper, møter jeg, og alt mitt jeg ofrer deg».

Sett utenfra er det påfallende hvor ivrige Dnks representanter er til å benekte at konfirmasjonen innebærer å ta standpunkt. Hvorfor er man så redde for å stå for det man står for – hvis man står for noe?

Ubehagelig. Jeg skjønner at livet som ungdom består av mange vanskelige valg – med eller uten konfirmasjon. Min agenda var å utfordre til prinsipiell refleksjon ved å stille noen ubehagelige spørsmål. Prest Sunniva Gylver karakteriserte dette slik: «kjøpt at en klok mann skriver så dumt».

Det er å håpe at ungdom som stiller kritiske spørsmål, ikke blir avfeid på samme måten.

SI DIN MENING

• verdidebatt.no/lag

verdidebatt.no/sunnivagylver

I vårt nettforum kan du lese Gilbergs kommentar «Ungdom på kne for Gud» og Sunniva Gylvers svar «Gilberg bommer» og følge debatten også om Sofie Brauts tekst «Kor store må vi vere?»

• **Vårt Land 19.05.2015**
«For ung til å drikke. (...)Men gammel nok til offentlig å velge livssyn?», skrev Lars Gilberg.

• **Vårt Land 21.05.2015**
«Gilberg bommer», skrev Sunniva Gylver.